

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2025 - etter åpenhetsloven

for Fellesforbundet

Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Fellesforbundet oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå [her](#).

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet, offentlig sektor og organisasjoner har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr. Virksomheter bidrar til utvikling, innovasjon og bedre levekår, men aktiviteten medfører også risiko og reell skade. Derfor har virksomheter en nøkkelrolle i arbeidet for å nå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5-gradersmål. Dette gjøres best i samarbeid. Etisk handel Norge er en medlemsorganisasjon og flerpartssamarbeid med næringsliv, fagbevegelse, arbeidsgiverorganisasjoner, sivilsamfunn og offentlig sektor som sammen adresserer de komplekse utfordringene i de globale leverandørkjedene som den enkelte virksomhet ikke kan løse alene.

Åpenhet, ansvarlighet og kontinuerlig forbedring er grunnleggende i dette arbeidet. Denne medlemsrapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men favner bredere temaer som klima, miljø og antikorrupsjon. Vårt rammeverk bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger – internasjonale anerkjente standarder som ligger til grunn for Etisk handel Norges 13 prinsipper for bærekraftig forretningspraksis. Disse prinsippene omfatter menneskerettigheter, anstendig arbeid, miljø/klima, dyrevelferd og antikorrupsjon.

Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til å gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på fremdrift i et eget arbeid. Virksomheter på vårt kvalitetsnivå Basis tilfredsstillir åpenhetslovens krav til redegjørelse om aktsomhetsvurderinger. Medlemmer kan også strekke seg etter nivåene Gjennomfører og nå i 2026 Ledende.

Gode aktsomhetsvurderinger handler ikke om å være «risikofri», men om å være transparent og systematisk: å identifisere risiko, forebygge og redusere negativ påvirkning, kommunisere åpent om håndtering og – der det er nødvendig – bidra til gjenoppretting.

Jeg vil takke alle medlemmer for innsatsen, åpenheten og viljen til å bidra til ansvarlige leverandørkjeder. Sammen viser vi hvordan ansvarlig handel kan være til det beste for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Heidi Furustøl

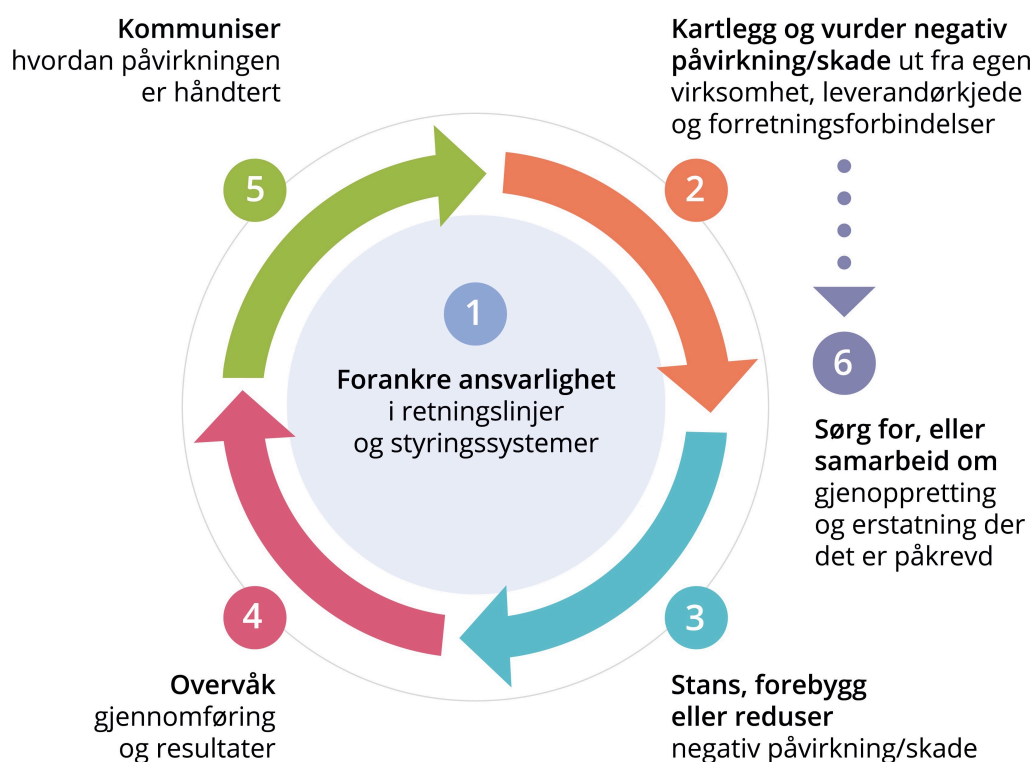
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Fellesforbundet er Norges største fagforening i privat sektor. Fagforeninger er menneskerettsforkjempere og en viktig brikke i demokratiet. Kampen mot skadelige effekter av selskapers virksomhet er en viktig del av vårt arbeid, både nasjonalt og internasjonalt. Ansvarlig næringsliv har alltid vært vårt mål. Derfor har vi vært medlem av Etisk Handel Norge (EHN) siden 2002.

Vi driver politisk påvirkningsarbeid for et bedre arbeidsliv. I årets rapport kan vi fortelle om endringer for varebilbransjen i Norge, som vil redusere useriøsitet og sosial dumping. Internasjonalt har vi lenge jobbet mot såkalt «beaching» av utrangerte skip, altså svært farlig og miljøskadelig opphogging av skip. I 2025 trådte omsider Hong Kong-konvensjonen i kraft, med krav om ansvarlig og sikker gjenvinning. Mye av våre innkjøp er i reiselivsbransjen. Derfor vektlegger rapporten det politiske arbeidet nasjonalt og særlig på europeisk nivå for å bedre forholdene i denne bransjen.

Men det er på arbeidsplassene det viktigste skjer, og vi har 7600 tillitsvalgte i bedriftene vi organiserer. De har innflytelse, og vi tenker at vår økte oppmerksomhet på etisk handel og ansvarlig næringsliv fra oss bidra positivt i bedriftene.

Vi må stille like store krav til oss selv. Gjennom vårt medlemskap i EHN ønsker vi å styrke arbeidet for bedre lønns- og arbeidsforhold, samt miljøforhold i vår leverandørkjede. Vi må gjøre riktige valg og stille krav til oss selv og våre leverandører, og velge riktige tjenester og produkter for vårt arbeid. Med god hjelp fra EHN har vi gjort betydelige endringer de siste årene, både i konkrete innkjøp og i prosessen rundt det. Dette er ikke noe vi blir ferdig med, det er en kontinuerlig prosess.

Åpenhetsloven, våre egne verdier og medlemskapet i EHN forplikter oss til å jobbe aktivt for forbedringer i vår leverandørkjede, basert på FNs bærekraftsmål.

For planperioden 2024-2027 har Fellesforbundet fokus på følgende delmål av FNs 17 bærekraftsmål:

- Utrydde fattigdom
- Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- Ansvarlig forbruk og produksjon

Christian Justnes
Forbundsleder

Styrets signatur

Denne rapporten er signert elektronisk. Se siste side for verifikasjon.

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Fellesforbundet

Adresse hovedkontor

Lakkegata 53, 0187 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

Fagforening

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Fellesforbundet er Norges største fagforbund i privat sektor. Vi har ca 177 000 medlemmer og organiserer innen industrien, byggebransjen, hotell- og restaurant, transport og innen bilbransjen, i tillegg til mange andre bransjer i privat sektor.

Fellesforbundets ledelse består av åtte valgte, fra landsmøte hvert 4. år. Videre har vi åtte administrative avdelinger på hovedkontoret (personal og utviklingsavdelingen, økonomi, samfunnspolitisk, forbundsleders stab, kommunikasjon, tariff, organisasjon og avdeling for drift, sikkerhet og digitale tjenester (DSD)). I tillegg har vi syv administrative regionkontorer (Oslo, Moelv, Tønsberg, Stavanger, Bergen, Trondheim og Bodø).

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

742 991 062

Antall ansatte

180

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

I løpet av 2025 har Fellesforbundet fått ny forbundsleder, og to nyvalgte til ledelsen.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Monica Svang Pedersen, rådgiver DSD

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

post@fellesforbundet.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Vår virksomhet er en fagorganisasjon som handler til eget forbruk. Vi bedriver ikke videresalg av varer. Vår innkjøpspolitikk, herunder etiske retningslinjer for leverandører skal legges ved og kommuniseres når vi inngår avtaler med nye leverandører. Ved inngåelse av nye avtaler prioriteres leverandører som er i tråd med kriteriene i vår innkjøpspolitikk. Mange av våre leverandører er medlem av Etisk handel Norge.

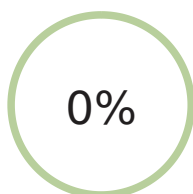
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

192

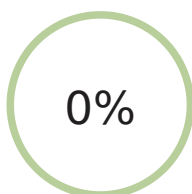
Kommentar til antall leverandører

Siden Fellesforbundet er en interesseorganisasjon, faller mange av våre leverandører inn under kategoriene andre interesseorganisasjoner, eller hotell og reiseliv. Hotell og reiseliv er tilknyttet kurs, konferanser og organiseringsarbeid. Antall leverandører gjenspeiler kun kommersielle relasjoner med leverandører av varer og tjenester.

Type innkjøp/ leverandørforhold

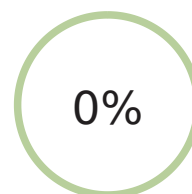
Helt/delvis egeid produksjon

Innkjøp direkte fra produsent

Innkjøp via agent/mellomledd/importør/merkevareleverandører

Annet

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Listen gjenspeiler innkjøp innenfor varehandel, der vi har faste leverandører. Det er kun handlet med leverandører som mellomledd.

Informasjonen til denne listen er i enkelte tilfeller mottatt fra våre leverandører. I andre tilfeller er vi henvist av leverandør til rapportportalen til Etisk handel, eller leverandørens hjemmesider.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

<p>Tinn</p>	<p>Belgia Bolivia Brasil Kina Spania Indonesia Japan Malaysia Peru Filippinene Polen Rwanda Thailand Taiwan USA Vietnam</p>
<p>Tantal</p>	<p>Brasil Kongo Kina Tyskland Estland Spania Frankrike India Japan Kasakhstan Makedonia Mexico Malaysia Mosambik Nigeria Thailand USA</p>
<p>Tungsten</p>	<p>Australia Brasil Kina Tyskland Japan Sør-Korea Filippinene Taiwan USA Vietnam</p>
<p>Litium</p>	<p>De Forente Arabiske Emirater Australia Canada Kina Japan Sør-Korea USA</p>

Resirkulert materiale	Globalt Den europeiske union
Bomull	Kina Tyrkia
Polyester	Kina
Metall	Kina
Plast	Kina Den europeiske union
Kaffe	Indonesia
Sukker	Tyskland Frankrike
Glass	Den europeiske union
Aluminium	Den europeiske union
Sølv	Norge

Vi har ikke med data på råvareproduksjonsnivå på mobiltelefoner, da Samsung og Apple ikke deler detaljert oversikt over produksjonsland på råvarenivå.

De utgir årlig en rapport om sitt globale leverandørnettverk og innsats for bærekraft:

Apple - «Supplier Responsibility Progress Report» -- <https://www.supplychainreports.apple/home/default.aspx>

Samsung - «Sustainability Report» - Samsung -

https://www.samsung.com/global/sustainability/media/pdf/Samsung_Electronics_Sustainability_Report_2023_ENG.pdf

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: Internasjonalt påvirkningsarbeid for bedre lønns- og arbeidsvilkår fortsetter

Status: Dette arbeidet blir redegjort for i kapittel 3 Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning, i denne rapporten

2

Mål: Styrke ansattes forståelse, og engasjement for Fellesforbundets forpliktelser knyttet til åpenhetsloven og etisk handel.

Status: I løpet av 2025 har Etisk handel og åpenhetsloven vært tema på avdelingsmøter, ledermøter og årskonferansen. Flere personer i forbundet vært involvert i arbeidet med åpenhetsloven og Etisk handel. I tillegg til at temaet har vært løftet i flere møter.

3

Mål: Arbeide for bedre lønns- og arbeidsvilkår i egen leverandørkjede, både nasjonalt og internasjonalt.

Status: Dette arbeidet blir redegjort for i kapittel 3 Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning, i denne rapporten

4

Mål: Øke kunnskap i egen bedrift om hvordan handlingsmønster ved innkjøp påvirker menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og klimautslipp i egen leverandørkjede.

Status: I løpet av 2025 har ny innkjøpsstrategi, som ble lagt ut i slutten av 2024 blitt implementert. Denne inneholder tydelige krav til at leverandører skal være aktsomhetsvurdert, og til bestillingsfrister. I tillegg har Etisk handel og åpenhetsloven vært tema på avdelingsmøter, ledermøter og årskonferansen.

Prosessmål for kommende år

1

Internasjonalt påvirkningsarbeid for bedre lønns- og arbeidsvilkår fortsetter

2

Kontinuerlig arbeid med rettferdig omstilling

3

Arbeide for bedre lønns- og arbeidsvilkår i egen leverandørkjede, både nasjonalt og internasjonalt.

4

Styrke ansattes forståelse, og engasjement for Fellesforbundets forpliktelser knyttet til åpenhetsloven og etisk handel - fortsetter

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringsystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/om-fellesforbundet/policy-fellesforbundet.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

Fellesforbundets formål er å organisere arbeidstakere, og fremme deres lønns- og arbeidsvilkår.

Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn. (Fellesforbundets vedtekter)

Som innkjøpere er vi opptatt av riktig materiell, i riktig mengde, i riktig tilstand, på rett sted, til riktig tid, på riktige vilkår og til riktig kostnad.

Alle innkjøp av varer og tjenester skal fortrinnsvis skje gjennom virksomheter som har tariffestede lønns- og arbeidsvilkår.

Ved innkjøp av varer og tjenester skal det legges betydelig vekt på miljøhensyn og bærekraftig forretningspraksis.

Utover dette viser vi til vår innkjøpspolitikk, policy, uttalelser og prinsippprogram.

(<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/prinsipper-og-vedtekter/>)

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Fellesforbundets policy ble revidert i 2023, og er publisert i interne og eksterne kanaler. Den er forankret i ledelsen. Det jobbes videre med forankring i organisasjonen.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Avdeling for drift, sikkerhet og digitale tjenester (DSD) ved leder og rådgivere har ansvar for det daglige arbeidet med aktsomhetsvurderingene. DSD rapporterer til Forbundsleder som informerer styret.

DSD har pr i dag ansvar for oppfølging av Fellesforbundets leverandører, og for aktsomhetsvurderinger i leverandørkjeden.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Det er satt opp egen gruppe for arbeidet med Etisk handel og åpenhetsloven. Gruppen består av ansatte fra DSD, Samfunnspolitisk avdeling og forbundsledelsens stab. Gruppen har fullmakt til å utføre alle trinnene i OECDs retningslinjer for aktsomhetsvurderinger, med forankring til ledelsen.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Gruppen som er satt opp til arbeidet med Etisk handel og åpenhetsloven har jobbet sammen over tid, og utveksler erfaringer fra kurs og praksis. Det langsiktige arbeidet har gitt bedre forståelse og fremgang.

Det har vært et fora for Åpenhetsloven og Etisk handel i regi av LO som Fellesforbundet har deltatt aktivt i.

I tillegg til god veiledning direkte fra kontaktperson i Etisk handel Norge, har Fellesforbundet deltatt på flere kurs og faglige oppdateringer i regi av Etisk handel i 2025:

- Åpenhetsloven og oppdateringer fra EU
- En praktisk innføring i åpenhetsloven
- Etisk handel-konferansen 2025

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

Dette er forankret i Fellesforbundets klimapolitikk og klimaplan, uttalelser fra landsmøtet 2023 og prinsippprogram som finnes på Fellesforbundets hjemmesider.

Fellesforbundets klimapolitikk:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/fellesforbundet-mener/klimapolitikk/>

Fellesforbundets klimaplan:

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/brosjyremateriell-utgitt-av-fellesforbundet/klimaplan-til-trykk-spreads.pdf>

Uttalelser fra Fellesforbundets landsmøte 2023:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/landsmote-2023/uttalelser/>

Fellesforbundets prinsippprogram 2023-2027:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/prinsipper-og-vedtekter/forbundets-prinsippprogram/>

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Fellesforbundets strategier og planer for ansvarlighet og bærekraftig forretningspraksis følges opp gjennom det daglige arbeidet, med bakgrunn i rapporteringer på ledermøter og forbundsstyremøter.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

I alle møter med leverandører er ansvarlighet og bærekraft et fast tema på agendaen. I tillegg er dette et punkt i våre leverandøravtaler. Våre etiske retningslinjer legges ved nye avtaler. For leverandører i verdikjeder med særlig høy risiko ber vi om dokumentasjon på våre leverandørers arbeid med risikoen. Vi ber også om dokumentasjon, og tiltak der vi oppdager at det er ekstra stor risiko.

Fellesforbundets innkjøpspolitikk Fellesforbundet anser ansvarlig innkjøpspraksis som et av våre viktigste virkemidler i arbeidet for bærekraftig forretningspraksis. Vi skal tilpasse vår egen innkjøpspraksis slik at vi styrker, og ikke undergraver, leverandørers mulighet til å levere på kravene vi stiller for å sikre gode forhold for mennesker, samfunn og miljø.

Forbundet skal tilstrebe langvarige leverandørforhold med leverandører som viser særlig vilje og evne til å jobbe med positiv utvikling i leverandørkjeden.

Fellesforbundets hovedmål for innkjøp er å sikre nødvendige produkter og tjenester fra eksterne leverandører for å drive, vedlikeholde og administrere Fellesforbundets aktiviteter. Dette skal gjøres på best mulige vilkår både for Fellesforbundet og for vår verdikjede.

(<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/prinsipper-og-vedtekter/innkjopspolitik/>)

Fellesforbundet samarbeider med LO sentralt og andre LO forbund om oppfølging av leverandører.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Enkelte av våre leverandører viser at de har kontroll ned til minste detalj i sin leverandørkjede. Våre aktsomhetsvurderinger viser at de anerkjenner at de har begrenset påvirkningskraft hos flere av sine førsteleddsleverandører. Påvirkning blir vanskeligere for hvert ledd man kommer ned i leverandørkjeden.

Generelt er det utfordrende for en liten innkjøper som Fellesforbundet er, å komme i posisjon til påvirkning av store merkevarer. Det er derfor viktig at det påvirkes i de kanaler Fellesforbundet har påvirkningskraft og mer på generell basis, enn på den enkelte fabrikk. Fellesforbundet vil allikevel også fortsette arbeidet med å påvirke i egen leverandørkjede.

Flere leverandører tar åpenhetsloven på alvor i 2025. Av de som er omfattet av åpenhetsloven er det flere leverandører enn tidligere år som har en redegjørelse. Det er også flere som har utviklet sin redegjørelse med funn og arbeid i egen leverandørkjede. Allikevel opplever vi at det er flere enn vi skulle ønske som ikke har tatt dette arbeidet innover seg. En trend er at leverandører kun leter i første ledd, ikke gjør negative funn i Norge og ser seg fornøyde med det. Vi ser også at det letes etter funn på fabrikkene, men at transportetappene for levering av deler, og ferdig vare ikke tas med i regnestykket.

Vi har hatt samarbeid med små leverandører, som ikke er omfattet av åpenhetsloven, men som kan gi oss det vi trenger av informasjon for at vi skal kunne utføre vår plikt med aktsomhetsvurderinger. Dette er veldig positivt.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvement av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter innen varetransport	Tvangsarbeid Barnarbeid Lønn Arbeidstid Regulære ansettelses	Globalt
Co2 avtrykk i forbindelse med korte leveringsfrister	Miljø Drivhusgasser Energi	Globalt
Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter i forbindelse med reisevirksomhet	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelses	Globalt
Co2 avtrykk i forbindelse med reisevirksomhet	Miljø	Globalt
Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter i forbindelse med produksjon av varer til eget forbruk.	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelses Marginaliserte befolkningsgrupper	

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

a) For å kartlegge risiko på varer og tjenester har Fellesforbundet valgt å benytte seg av et risikokartleggingsverktøy fra Etisk handel. Varer og varegrupper legges inn i et skjema, og gir oss mulighet til å prioritere risiko på bakgrunn av vurderingene fra dette verktøyet, sammen med informasjon vi finner i CRC risk check. Høy risiko der Fellesforbundet har reell påvirkningsmulighet blir prioritert. Valgte risikoområder blir lagt inn i intern «Handlingsplan for aktsomhetsvurderinger».

Risikokartlegging gjennomføres fortløpende. Kartlegging av en leverandør gjelder i utgangspunktet for ett år, med mindre vi oppdager endret risiko. Det gjøres løpende stikkprøver på om kartleggingen er oppdatert. Kartlegging skjer alltid ved nye forretningsforbindelser, eller ved informasjon om vesentlige endringer hos en av våre forretningsforbindelser.

Kartlegging av Fond gjøres av egne fondsforvaltere. Fondene risikovurderes kontinuerlig, i tillegg til at det gjennomføres en årlig screening. Negative funn i risikovurderingene kommuniseres løpende. Gjennomgang av screening skjer på eget møte årlig.

b) Fellesforbundets lokalavdelinger er egne juridiske enheter, som ikke er omfattet av åpenhetsloven. Vi deler vårt arbeid med disse gjennom forbundsstyremøter, og de kan få informasjon på forespørsel. Utover dette er de selv ansvarlig for egen innkjøpspraksis

c) Informasjon fra våre faste leverandører av varer og tjenester blir som hovedregel innhentet gjennom egenerklæring fra hver virksomhet der de sender inn data som vi bruker til aktsomhetsvurderinger. Vi har også faste leverandørmøter med våre største leverandører. Det gjøres en bakgrunnsjekk på nye leverandører. I bransjer og varegrupper med kjent høy risiko blir informasjon også hentet gjennom kilder i Etisk handel sitt kartleggingsverktøy.

Mange av våre innkjøp er sporadiske små innkjøp direkte fra butikker. Her gjøres en risikovurdering der sammenlignbare butikker settes opp mot hverandre, ut ifra informasjon de selv legger ut på nett. Vi ser også på om vi kan finne tariffavtale i den lokale butikken. Foretrukne butikker blir lagt inn som foretrukne til småinnkjøp i vår innkjøpsportefølje.

d) Fellesforbundet har oppdaget leverandører og underleverandører som ikke er villige til å svare grundig og åpent på informasjonen vi ønsker for å få gjort vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Leverandører i førsteledd har hatt tett oppfølging over en periode til vi mottok informasjonen vi trenger for videre arbeid med risiko.

Arbeidet med store underleverandører er noe mer komplisert, da Fellesforbundet er en liten kunde i disse bedriftene. Det jobbes videre med førsteleverandører, med krav om at de kan presse på for mer åpenhet i sin kjede, med våre underleverandører.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

Det er kjent risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn, miljø og dyr i forbindelse med innkjøp av elektronisk utstyr som PCer og mobiltelefoner.

Vi har liten økonomi i de store selskapene, slik at vi har liten reel påvirkningskraft. Denne risikoen blir med oss til vurdering ved en senere anledning.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

Overordnet mål :	Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter innen varetransport Arbeide for bedre lønns- og arbeidsvilkår i egen leverandørkjede, både nasjonalt og internasjonalt.
Status :	Fellesforbundets medlemmer er arbeidstakere innenfor transport og logistikk Medlemstallene på godsoverenskomsten har økt med 2% i 2025 Fellesforbundet har i 2025 påvirket til endringer i lovverket som påvirker mennesker i utsatte yrker, positivt. Det er til en hver tid forventet at våre innkjøpere planlegger innkjøp i god tid, dette er nedfelt i våre rutiner og retningslinjer.
Mål i rapporteringsåret :	Gi våre leverandører mulighet til å produsere, og levere varer og tjenester uten risiko for brudd på menneskerettigheter.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Fellesforbundet har stilt krav til tariffnemnda, og deltatt i forhandlinger for at allmenngjøringen av Godsoverenskomsten skulle utvides fra 3,5 tonn til 2,5 tonn og oppover – slik at den skulle gjelde det såkalte varebilsegmentet. Denne utvidelsen gjelder blant annet for å sikre minstelønn for arbeidstakere som ikke er omfattet av en tariffavtale, og trådte i kraft 1. juni 2025.

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-delvis-allmenngjoring-av-tariffavtaler-for-godstransport-pa-vei/>

Fellesforbundets arbeid mot sosial dumping er relevant for flere av våre organiserte arbeidere, som også er en del av vår leverandørkjede, for eksempel innenfor varetransport og reiseliv. I 2025 har noe av dette arbeidet gitt resultater blant annet gjennom at regjeringen har lansert en ny handlingsplan for sosial dumping.

<https://www.fellesforbundet.no/aktuelt/nyheter/2025/ny-handlingsplan-styrker-kampen-mot-sosial-dumping/>

Fellesforbundet har vært med og påvirket til Hong Kong-konvensjonen som trådte i kraft 26.7.2025:

Skipsresirkuleringsanlegg/verft i konvensjonen må utarbeide en plan for gjenvinningsanlegg for skip som blant annet omhandler: arbeidssikkerhet og opplæring; beskyttelse av menneskers helse og miljø; roller og ansvar for personell; beredskap og respons ved beredskap; og overvåkings-, rapporterings- og arkiveringssystemer, med hensyn til relevante IMO-retningslinjer.

<https://www.imo.org/en/ourwork/environment/pages/ship-recycling.aspx>

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennom allmenngjøringen av Godsoverenskomsten forventes det at flere arbeidstakere, også arbeidstakere som ikke er omfattet av en tariffavtale, får bedret sine arbeidsvilkår.

Med å forvente at våre innkjøpere planlegger innkjøp i god tid, ønsker vi unngå å bidra til press på levering i hele leverandørkjeden. Vi vet at press på grunn av korte frister kan bidra til tvang, økt arbeidsmengde og økt arbeidstid uten at dette nødvendigvis kompenseres.

	Co2 avtrykk i forbindelse med korte leveringsfrister
Overordnet mål :	Kontinuerlig arbeid med rettferdig omstilling
Status :	<p>Innkjøpsrutinen ble endret i slutten av 2024. I 2025 har vi jobbet med implementering av denne rutinen for ansatte som har innkjøp på vegne av forbundet. Arbeidet med implementering fortsetter i 2026.</p> <p>Fellesforbundet er representert, og støtter påvirkningsarbeid på flere plan, innenfor flere bransjer som påvirker våre leverandører.</p>
Mål i rapporteringsåret :	Gi våre leverandører mulighet til å levere varer på en bærekraftig måte.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Arbeidet med bevisstgjøring av en god innkjøpsprosess er startet, og skal videreføres i 2025.

Her er blant annet fokus på:

- Viktigheten av å planlegge innkjøp og gjennomføre bestillinger med gode tidsfrister.
- Viktigheten av å gjennomføre større innkjøp gjennom våre faste leverandører.
- Arbeidet med portefølje for faste leverandører som skal være enkel å slå opp i, slik at ansatte kan gjøre gode valg for innkjøp, med leverandører vi stoler på.

Representant fra Fellesforbundet sitter i styringsgruppen til Grønt Landtransportprogram. Grønt Landtransportprogram er et offentlig-privat samarbeid som jobber med å kutte utslippene for tunge kjøretøy med 55 prosent innen 2030. Det gjør de ved å samle bransjen og fremme tiltak som kan bidra til enkle og raske kutt.

<https://www.nho.no/samarbeid/gront-landtransportprogram/>

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Ved god planlegging og å gi leverandører mulighet til å levere når varen er klar, ønsker vi å oppnå at varen sendes med andre forsendinger til samme leverandør. Dette anser vi kan bidra til mer miljøvennlig varetransport, enn om vi bestiller med korte tidsfrister der én og én vare blir sendt.

	Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter i forbindelse med reisevirksomhet
Overordnet mål :	Arbeide for bedre lønns- og arbeidsvilkår i egen leverandørkjede, både nasjonalt og internasjonalt.
	Fellesforbundets medlemmer er arbeidstakere innenfor reisevirksomhet.
	Medlemstallene på hotell og restaurantoverenskomstene har økt med 3% i 2025.
	Medlemstallene på flyoverenskomsten har økt med 1% i 2025
Status :	Medlemstallene på bussbransjeavtalene har økt med 3% i 2025
	Medlemstallene på flykabinavtalene har gått ned med 13% i 2025
	Fellesforbundet har også påvirket til endringer i lovverket som påvirker mennesker i utsatte yrker positivt.
Mål i rapporteringsåret :	Påvirke til lovgivning som styrker arbeidstakeres rettigheter.
	Økt bruk av seriøse leverandører innen transport.
	Flere av våre leverandører skal ha tariffavtale.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

I løpet av 2025 skulle Fellesforbundet kartlegge seriositeten til drosjeselskaper, i de byene i Europa vi har flest reiser til. Om mulig oppfordres ansatte til å velge drosje fra seriøse tilbydere. Dette arbeidet er godt i gang, og det er opparbeidet en oversikt.

Fellesforbundet har gjennom sitt representantskap i styret, og gjennom komitearbeid i EFFAT (Den europeiske føderasjonen av fagforeninger innen mat, landbruk og turisme) jobbet aktivt for å utvikle frie og sterke fagforeninger i Sentral- og Øst-Europa. Dette inkluderer blant annet kompetansebygging i regionale fagforeninger, støtte til demokratiske strukturer i fagbevegelsen, bidrag til sosial dialog på tvers av landegrensener, organisering av arbeidere i matindustri, landbruk, og hotell og restaurant.

EFFAT med støtte og påvirkning fra blant annet Fellesforbundet har arbeidet for å etablere og støtte Europeiske samarbeidsutvalg i transnasjonale selskap i Sør- og Øst-Europa. Dette for å styrke arbeidstakerrepresentasjon og mulighet for å organisering og kollektive forhandlinger. Det legges vekt på å bekjempe sosial dumping, forbedre arbeidsvilkår i regioner der fagorganisering tradisjonelt har vært svakere, og styrke rettigheter for migranter og mobile arbeidstakere.

<https://effat.org/in-the-spotlight/support-the-global-week-of-action-of-hotel-housekeepers/>

I forbindelse med klimaendringer er vintersesongen for reiselivsnæringen i Sentral-Europa forkortet (dette gjelder særlig for områder med snø og skiturisme). Dette gjør at kontrakter for arbeidere som jobber i

vintersesongen forkortes, og deres turnus mellom vinter og sommerarbeid stadig får lenger opphold. EFFAT og Fellesforbundet arbeider med å stille krav til at arbeidere i denne situasjonen skolerer, og settes i stand til å bedrive annet type arbeid. Dette for å kunne bli værende i sine kontrakter, selv om det er lavsesong for reisenæringen.

<https://effat.org/in-the-spotlight/effat-sets-out-its-vision-for-a-european-sustainable-tourism-strategy/>

EFFAT holdt en workshop i 2025 med deltakere fra 13 land for å styrke kollektive forhandlinger i hotell- og restaurantbransjen. Workshopen presenterte foreløpige funn fra Eurofunds arbeidsforholdsundersøkelse (2024), som viser store utfordringer i sektoren – Blant annet lav lønn, jobbusikkerhet, kjønnssegregering, dårlig opplæringstilbud og dårlig balanse mellom arbeid og fritid.

Deltakere delte beste praksis innen kollektive forhandlinger, med fokus på forbedret arbeidstid, helse og sikkerhet, bekjempelse av usikre kontrakter og styrking av sesongarbeideres rettigheter. Fagforeningens rolle ble fremhevet som spesielt viktig i en sårbar sektor. Det ble også diskutert hvordan sosial dialog gir fordeler for arbeidsgivere.

<https://effat.org/featured/strengthening-collective-bargaining-in-european-hospitality-insights-from-the-cyprus-workshop/>

EFFAT har gjennom 2025 også hatt Workshop for "Stronger hospitality" for unge arbeidstakere i løpet av 2025 for å styrke organiseringsgrad og forståelse for organisering, særlig innen hotell og restaurantnæringen.

<https://effat.org/uncategorized/fighting-forward-for-stronger-collective-bargaining/>

Nasjonalt jobber Fellesforbundet for tiden aktivt sammen med LO og andre LO-forbund i å følge opp "EU-dommene" vedørende retten til overtid også for deltidsansatte.

For Fellesforbundet er det viktig at inntekten til våre medlemmer er forutsigbar. Det gjelder også under sykdom. Derfor jobber vi for å, forsvare dagens sykelønnsordning, kreve at alle arbeidsgivere får ansvar for å forskuttere sykelønn, kreve at ingen arbeidstakere blir stående uten inntekt der det er uenighet om vilkårene for sykelønn er oppfylt. Dette er viktig for alle arbeidstakere. Mange av våre medlemmer er i såkalt lavtlønnsyrker, med høy fysisk belastning. I disse tilfellene er vern av sykelønn enda viktigere.

Reiselivsbransjen er en slik bransje.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Fellesforbundet skal fortsette å jobbe for arbeidere i norsk reiseliv, og har tro på at enhver positive endring for våre medlemmer kan bidra til positiv utvikling for arbeidstakere generelt i bransjen. Vi skal også bidra med påvirkningsarbeid internasjonalt, for en mer seriøs bransje.

	Co2 avtrykk i forbindelse med reisevirksomhet
Overordnet mål :	Bærekraftig forretningspraksis er forankret i virksomheten i 2024.
Status :	<p>Holdningsskapende arbeid har startet. Det er viktig å få frem at alle kan bidra med litt hver for å å minke vårt CO2 avtrykk i forbindelse med reiser. Arbeidet fortsetter i 2026.</p> <p>Fellesforbundet er aktive bidragsytere i påvirkningsarbeid mot en mer miljøvennlig omstilling, i ulike bransjer også innenfor reisevirksomhet.</p>
Mål i rapporteringsåret :	Mer miljøvennlig reisevirksomhet uten at det påvirker vårt arbeid.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Fellesforbundet erkjenner at tiltak for å reise mer miljøvennlig er tidkrevende å få implementert, dette arbeidet med å planlegge og iverksette effektive tiltak er pågående og fortsetter i 2026.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Det er ønskelig at vi i Co2 rapportene fra vårt reisebyrå, og i eget klimaregnskap skal se nedgang på utslipp av Co2 ved neste rapportering.

Det jobbes med å utarbeide en "reiseguide" for å gjøre enkeltpersoner mer bevisste sine reisevaner, og hvordan de kan påvirke arbeidstakerrettigheter, miljø og klima med enkle grep, dette arbeidet fortsetter i 2026.

	Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter i forbindelse med produksjon av varer til eget forbruk.
Overordnet mål :	Påvirke til lovgivning som styrker arbeidstakeres rettigheter
Status :	Fellesforbundet har deltatt i høringsrunder, arbeidsgrupper og drevet aktivt påvirkningsarbeid mot politiske miljøer. Fellesforbundet har flere verv i organisasjoner som jobber for å bedre menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, både nasjonalt og internasjonalt.
Mål i rapporteringsåret :	Foreslå konkrete endringer i lovverket. Bevisste valg og av leverandører i egen leverandørkjede.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Fellesforbundet kjøper som hovedregel varer fra mellomleddsleverandør. Det etterstrebes leverandører med langvarig leverandørforhold, og leverandører som gir god og åpen informasjon om leverandørkjeden. I noe grad kjøper vi norske varer som produseres direkte i bedriftene. Dette gjelder for eksempel innledergaver som produseres i VTA bedrifter, med materialer av for eksempel tre eller ull. Det gjelder også enkelte av våre merker og hederstegn, som produseres av resirkulert sølv i Norge.

I 2025 har gavekort til Norsk Folkehjelp i større grad blitt tatt i bruk som innledergaver enn tidligere. Det har også vært mulig å velge gavekort til Norsk folkehjelp som gavealternativ. Gavekortet ble valgt i større grad enn forventet.

I 2025 har flere av Fellesforbundets varer byttet produksjonsland, fra Asiatiske land, til Europeiske land.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Arbeidet med bevisstgjøring og påvirkning av våre førsteleddsleverandører (mellomleddsleverandører i den totale leverandørkjeden) har styrket seg i 2025. Det er nøyere gjennomgang av leverandører og varer, før avtaler og innkjøp gjennomføres.

Arbeidene som gjøres i leverandørkjedene er langsiktige, og tar to skritt frem og ett tilbake. Fellesforbundet deltar alle steder det er mulighet for å påvirke til bedring av menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Påvirkningsarbeidet pågår. Arbeidet gjøres bredt, og er ment å treffe hele bransjen. Dette er Fellesforbundets beste måte å påvirke på, da vi blir en for liten og tilfeldig kunde til å påvirke i enkeltfabrikker nedover i leverandørkjeden.

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

<https://internationalaccord.org/>

Fellesforbundets innkjøpspolitikk har blant annet som intensjon å gi føringer for miljøhensyn:

Fellesforbundets hovedmål for innkjøp er å sikre nødvendige produkter og tjenester fra eksterne leverandører for å drive, vedlikeholde og administrere Fellesforbundets aktiviteter. Dette skal gjøres på best mulige vilkår både for Fellesforbundet og for vår verdikjede.

Dette innebærer:

- Innkjøp skal være riktig materiell, i riktig mengde, i riktig tilstand, på rett sted, til riktig tid, på riktige vilkår og til riktig kostnad.
- Alle innkjøp av varer og tjenester skal fortrinnsvis skje gjennom virksomheter med tariffestede lønns- og arbeidsvilkår.
- Ved innkjøp av varer og tjenester skal det legges betydelig vekt på miljøhensyn og bærekraftig forretningspraksis.

Innkjøpsprosessen omfatter aktiviteter fra et innkjøpsbehov oppstår til det er tilfredsstillt, inkludert garantitiden. Dette innebærer aktiviteter knyttet til forberedelse, kjøp og kontroll. Alle faser i dette arbeidet er viktige for å sikre at innkjøpet gjøres på best mulig vilkår og måte.

Dette innebærer at vi i forberedelsesfasen skal legge vekt på å definere behovet, hvordan det kan dekkes, bestemme kjøpskriterier, avgjøre anskaffelsesmetode, vurdere leverandører, velge leverandør og forhandle. Mulighet for gjenbruk av tidligere innkjøp skal også vurderes.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Fellesforbundets klimapolitikk:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/fellesforbundet-mener/klimapolitikk/>

Fellesforbundets klimaplan:

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/brosjyremateriell-utgitt-av-fellesforbundet/klimaplan-til-trykk-spreads.pdf>

Uttalelser fra Fellesforbundets landsmøte 2023 s.16 - Fremtidsrettet klimavennlig produksjon, s.18 En helhetlig samferdsels- og transportpolitikk for bærekraftig verdiskaping. s.22 Strøm - en strategisk ressurs:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/landsmote-2023/uttalelser/>

Fellesforbundet bruker leverandører med et fokus på lavt klimaavtrykk.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

Forbundet har en tydelig innkjøpspolitikk med tilhørende innkjøpsrutine. Gjennom dette stilles krav til enhver innkjøper i forbundet, om å handle etisk og miljøvennlig. Innkjøpsrutinene følges opp og kommuniseres jevnlig til relevante avdelinger og personer.

Vår innkjøpspolitikk og våre innkjøpsrutiner skal legge til rette for bruk av seriøse leverandører, som tar menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø på alvor.

Alle våre leverandører av varer og tjenester aktsomhetsvurderes jevnlig. Nivået på aktsomhetsvurderingene tilpasses etter risiko innenfor den enkelte leverandørkjede, leverandørens størrelse og hvilket leverandørforhold vi har.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Fellesforbundet søker tariffavtaler og ordnede arbeidsforhold.

Dette er en av våre hovedoppgaver. Våre avdelinger reiser ut til bedrifter, snakker med potensielle medlemmer. For å få på plass en tariffavtale må vi få på plass et representativt medlemsgrunnlag.

Gjennom vårt internasjonale arbeid støtter vi opp under dette arbeidet også til våre søsterforbund. Det søkes kompetanse og erfaringsutveksling på tvers av landegrensler. Rekruttering og organisering er et stort tema på møtene.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Fellesforbundet har organisasjonsarbeidere som aktivt oppsøker arbeidsplasser og leverandører som ikke har tariffavtale, eller organiserte arbeidstakere. Fellesforbundet holder også en rekke kurs og opplæringer til medlemmer, og tillitsvalgte om arbeidstakerrettigheter og organisasjonsarbeid.

Utover førsteledd i leverandørkjeden har Fellesforbundet lite kontakt med selve produksjonen av sine varer, og jobber derfor med påvirkning i bransjen på andre måter:

Fellesforbundet er tilknyttet IndustriALL, som sammen med UNI Global Union står bak den juridisk bindende International Accord. Avtalen samler globale klesmerker og fagforeninger i Bangladesh og Pakistan, og har som mål å sikre trygge arbeidsforhold og styrke arbeidernes rettigheter i tekstil- og konfeksjonsindustrien. Gjennom IndustriALL deltar Fellesforbundet i et arbeid som over tid har gitt dokumenterte forbedringer i sikkerhet og arbeidsmiljø.

Accord-modellen har i begge land ført til omfattende sikkerhetsinspeksjoner, avdekking og utbedring av helse- og sikkerhetsavvik, opplæring av arbeidere om rettigheter, risiko og evakueringsrutiner, samt etablering av tilgjengelige klagemekanismer. I Bangladesh har dette blant annet resultert i over 56 000 inspeksjoner, rundt 170 000 identifiserte avvik og cirka 140 000 utbedrede forhold, som til sammen har forbedret situasjonen for nærmere to millioner arbeidere. Pakistan Accord, som i 2024 hadde med over 120 globale merker og fagforeninger, følger den samme modellen og arbeider for varige, systematiske forbedringer gjennom samarbeid med lokale institusjoner.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Fellesforbundet følger norsk lovgivning og forbundets vedtekter og retningslinjer i sitt virke i organisasjonen.

Fellesforbundet arbeider aktivt med å påvirke regelverk og støtte organiseringsarbeid, både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

I tillegg til nettverk i forbindelse arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter har Fellesforbundet deltatt i nettverk for rettferdig overgang til en mer bærekraftig og miljøvennlig (såkalt rettferdig omstilling) produksjon, i flere bransjer.

Rettferdig omstilling kan føre til utrangering av arbeidstakere i industrien. Flere av disse arbeidstakerne har havnet på AAP da de ikke har kompetanse til å gjøre annet arbeid, eller penger til å omskolere seg.

Fellesforbundet har som tiltak mot dette vært pådrivere for Industriens kompetansefond (ikfond.no) Fondet er et trepartssamarbeid mellom Fellesforbundet, Norsk Industri og staten, og forvaltes av Fellesforbundet og Norsk Industri. Det er en pilot over fire år fra 2025-2028, der Regjeringen vil bidra med totalt 100 millioner kroner. Arbeidsgiverne bidrar også økonomisk til fondet med 1/3 av det statlige bidraget. Midlene skal fortrinnsvis gå til lønnsrefusjon til industribedrifter, omfattet av Industriooverenskomsten, som gir ansatte fri for å gå på kurs og andre korte kompetansetilbud, slik at de kan ta utdanningsfri uten å miste lønn.

A man with short brown hair, wearing blue safety glasses, is looking intently at a piece of machinery in a factory. The background is slightly blurred, showing industrial equipment and overhead lights. The overall scene is brightly lit, suggesting a clean and professional work environment.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

Avdeling for drift sikkerhet og digitale tjenester har ansvar for arbeidet med åpenhetsloven og Etisk handel. Avdelingen har også ansvar for arbeid med aktsomhetsvurderinger, evaluering av tiltak, implementering i forbundet, og for gjennomføring av leverandørmøter. I dette arbeidet er det en rådgiver i avdelingen som driver det daglige arbeidet, med hjelp fra nestleder i samfunnspolitisk avdeling og en rådgiver i forbundsledelsens stab.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Bedrifter med tariffavtale har ofte mer ordnede forhold for arbeidstakere enn bedrifter uten tariffavtale. Tariffavtale sikrer blant annet den femte ferieuka og overtidstillegg.

Fellesforbundet arbeider kontinuerlig for å styrke arbeidstakeres rettigheter. Et viktig virkemiddel er allmenngjøring av enkelte overenskomster, slik at vilkårene i tariffavtalene kommer flere arbeidstakere til gode. Dette innebærer at deler av en tariffavtale gjøres gjeldende for alle som utfører arbeid, av den art som avtalen omfatter.

Industriens kompetansefond godkjente 77 søknader på vegne av 9 bedrifter. De fleste godkjente søknader innebærer korte utdanninger på 5-10 stp. Disse utdanningene skal gi ansatte mulighet for å utvikle seg i takt med utviklingen i industrien.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Der det gjennom aktsomhetsvurderinger, eller på andre måter kommer frem at Fellesforbundet har vært del i negativ påvirkning i sin leverandørkjede skal dette kommuniseres med berørte interessenter. Den som har ansvar for innkjøpet, eller avtalen har ansvaret for å kommunisere med vår kontaktperson på leverandørsiden. Det stilles forventning til våre leverandører at de kommuniserer med sine underleverandører på vegne av Fellesforbundet, der det er nødvendig.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Fellesforbundet kommuniserer som hovedregel offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade gjennom en grundig redegjørelse etter lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) og klima. Redegjørelsen er skrevet i Etisk handels rapportssystem og offentliggjøres på Fellesforbundets hjemmesider innen 30. juni hvert år. Se footer - redegjørelse etter åpenhetsloven - <https://www.fellesforbundet.no/>

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Redegjørelse offentliggjøres innen 30. juni hvert år.

Vi oppfordrer våre ansatte, medlemmer, og andre, til å varsle om brudd på våre retningslinjer og rutiner, og generelt om handlinger som kan ha negativ påvirkning på mennesker, vår organisasjon, samfunn og klima. Dette kan gjøres ved å ta kontakt med Forbundet gjennom vår epostadresse: post@fellesforbundet.no, eller gjennom vår offentlige varslingskanal.

Alle henvendelser blir sendt til kontaktperson for Etisk handel og åpenhetsloven, som svarer med bakgrunn i lovens krav til informasjon.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Fellesforbundet skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis.

Det vil si: Gjøre egne risikokartlegginger av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, og stanse, forebygge og redusere slik påvirkning. Tiltakene overvåkes og vurderes effekten av, og kommuniseres til de berørte. Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi stanse denne aktiviteten, og vi vil søke å gjenopprette skaden. Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Fellesforbundet erkjenner at det gjennom våre innkjøp av varer og tjenester er risiko for at vi bidrar til negativ påvirkning av menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, klima og dyrevelferd.

I 2025 ble det ikke oppdaget noen direkte tilfeller som krevde gjenoppretting.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

I Fellesforbundet skal det være trygt å være og det skal være trygt å si fra om kritikkverdige forhold.

Forbundet har utarbeidet etiske retningslinjer for tillitsvalgte og ansatte i hele organisasjonen, og vi har varslingsrutiner som skal være kjent for alle. Målet er å legge til rette for en positiv utvikling av hele organisasjonens kultur med det formål å utvikle fellesskapet og en atmosfære av åpenhet, tillit, stolthet og tilhørighet.

Vi vil bekjempe diskriminering, trakassering, uakseptabel oppførsel og kultur, korrupsjon og økonomisk mislighold.

I Fellesforbundet forventer vi at medlemmer, tillitsvalgte og ansatte sier ifra når de opplever eller oppdager ting som ikke er greit etter våre etiske retningslinjer, eller som bryter med normal oppførsel og normer.

I Fellesforbundet er vi glade for og stolte av å ha medlemmer og tillitsvalgte med ulikt kjønn, religion, politisk oppfatning, etnisitet, hudfarge, nasjonal opprinnelse, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, samlivsform og alder.

Ingen skal bli ulovlig eller urimelig forskjellsbehandlet på grunn av dette. Ingen skal oppleve trakassering eller seksuell trakassering når de er med på aktiviteter og engasjerer seg i Fellesforbundet.

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/prinsipper-og-vedtekter/varsling-og-etiske-retningslinjer/>

Kontaktinformasjon:

Fellesforbundet
Monica Svang Pedersen, rådgiver DSD
post@fellesforbundet.no

Verifikasjon

Dokument-ID 09222115557576913953

Dokument

Fellesforbundet

Hoveddokument

42 sider

Initiert 2026-04-30 12:12:37 CEST (+0200) av Etisk handel Norge (EhN)

Ferdigstilt 2026-05-12 10:04:31 CEST (+0200)

Initiativtaker

Etisk handel Norge (EhN)

info@etiskhandel.no

Underskriverne

Christian Justnes Forbundsleder (CJF) christian.justnes@fellesforbundet.no Signert 2026-05-02 11:35:37 CEST (+0200)	Stian Sagvold Nestleder (SSN) stian.sagvold@fellesforbundet.no Signert 2026-05-06 10:21:01 CEST (+0200)
Anne Marie Andersen Medlem (AMAM) annemandersen64@gmail.com Signert 2026-04-30 12:38:20 CEST (+0200)	Arild Håvik Arild Håvik Medlem (AHAHM) arild.havik@gmail.com Signert 2026-05-06 12:49:36 CEST (+0200)
Bjørn Sigurd Svingen Medlem (BSSM) bss@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 14:54:55 CEST (+0200)	Børge Henrik Ånesen Medlem (BHÅM) borge.anesen@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:51:22 CEST (+0200)
Cecilie Søllesvik Medlem (CSM) cecilie.sollesvik@fellesforbundet.org Signert 2026-05-07 12:25:52 CEST (+0200)	Christian Berg Medlem (CBM) christian.berg@afgruppen.no Signert 2026-04-30 12:26:05 CEST (+0200)
Clas Haarek Delp Clas Haarek Delp Forbundssekretær (CHDCHDF) clas.delp@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 22:03:54 CEST (+0200)	Dag-Einar Sivertsen Forbundssekretær (DSF) dag-einar.sivertsen@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 12:13:56 CEST (+0200)
Eirik Svensson Medlem (ESM) eirik.svensson@fellesforbundet.org Signert 2026-05-06 12:35:04 CEST (+0200)	Endre Lie Medlem (ELM) endre.lie@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 12:33:09 CEST (+0200)
Halvor Been Medlem (HBM) hbeen@onesubsea.com Signert 2026-05-05 21:44:24 CEST (+0200)	Hege Skulstad Espe Forbundssekretær (HSEF) hege.espe@fellesforbundet.no Signert 2026-05-07 10:59:34 CEST (+0200)

Verifikasjon

Dokument-ID 09222115557576913953

Hilde Elgesem Andersen Forbundssekretær (HEAF) hilde.andersen@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 12:14:34 CEST (+0200)	Jane Handelsby Medlem (JHM) jane.handelsby@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 13:16:15 CEST (+0200)
Joachim Espe Forbundssekretær (JEF) joachim.espe@fellesforbundet.no Signert 2026-04-30 14:24:43 CEST (+0200)	John Erik Molin Medlem (JEMM) john.erik.molin@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 13:01:29 CEST (+0200)
Jorge Dahl Medlem (JDM) jorge@fellesforbundet.org Signert 2026-05-12 10:04:31 CEST (+0200)	Julie Wilhelmsen Medlem (JWM) leder.avd074@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 14:08:57 CEST (+0200)
Jørn Inge Hestnes Medlem (JIHM) jorn.inge.hestnes@vard.com Signert 2026-04-30 12:45:47 CEST (+0200)	Kenneth Olderøien Medlem (KOM) kenneth.olderoien@backe.no Signert 2026-04-30 12:58:51 CEST (+0200)
Kyrre Næstby Medlem (KNM) kyrre.nastby@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:36:06 CEST (+0200)	Mikkel Krogstad Medlem (MKM) mikkelkrogstad@gmail.com Signert 2026-04-30 12:19:46 CEST (+0200)
Nils Helge Slethei Medlem (NHSM) nils.helge.slethei@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:15:12 CEST (+0200)	Oskar Lindøe Medlem (OLM) oskarlindoe@gmail.com Signert 2026-05-05 17:53:09 CEST (+0200)
Pål Aronsen Medlem (PAM) pal.aronsen@fellesforbundet.org Signert 2026-05-06 21:02:35 CEST (+0200)	Richard Storevik Medlem (RSM) richard.storevik@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:17:53 CEST (+0200)
Roald Stykket Roald Stykket Medlem (RSRSM) roald.stykket@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 17:37:14 CEST (+0200)	Rune Rafdal Medlem (RRM) rune.rafdal@fellesforbundet.org Signert 2026-05-04 10:10:03 CEST (+0200)
Steffen Høiland Steffen Høiland Forbundssekretær (SHSHF) steffen.hoiland@fellesforbundet.no Signert 2026-05-06 14:25:58 CEST (+0200)	Ståle Knoff Johansen Medlem (SKJM) stale.johansen@akersolutions.com Signert 2026-05-06 10:34:43 CEST (+0200)
Ståle Lund Medlem (SLM) stale.lund@fellesforbundet.org Signert 2026-05-06 10:20:08 CEST (+0200)	Terje Lund Terje Lund Medlem (TLTLM) terje.lund@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:49:11 CEST (+0200)
Tommy Rannov Nystad Medlem (TRNM) tommy.nystad@fellesforbundet.org Signert 2026-05-08 14:15:45 CEST (+0200)	Torbjørn Granseth Medlem (TGM) granseth@live.no Signert 2026-04-30 12:19:40 CEST (+0200)

Verifikasjon

Dokument-ID 09222115557576913953

Vidar Andersen Medlem (VAM) vidar.andersen@fellesforbundet.org Signert 2026-05-04 08:45:00 CEST (+0200)	Vidar Schei Medlem (VSM) vidar.schei@fellesforbundet.org Signert 2026-04-30 12:14:19 CEST (+0200)
Susann Hjertø Medlem (SHM) susann-larsen@hotmail.com Signert 2026-05-03 15:08:14 CEST (+0200)	

Denne verifiseringen ble utstedt av Scrive. For mer informasjon/bevis som angår dette dokumentet, se de skjulte vedleggene. Bruk en PDF-leser, som Adobe Reader, som kan vise skjulte vedlegg for å se vedleggene. Vennligst merk at hvis du skriver ut dokumentet, kan ikke en utskrevet kopi verifiseres som original i henhold til bestemmelsene nedenfor, og at en enkel utskrift vil være uten innholdet i de skjulte vedleggene. Den digitale signeringsprosessen (elektronisk forsegling) garanterer at dokumentet og de skjulte vedleggene er originale, og dette kan dokumenteres matematisk og uavhengig av Scrive. Scrive tilbyr også en tjeneste som lar deg automatisk verifisere at dokumentet er originalt på:
<https://scrive.com/verify>

